

Kliimaministeerium
riina.tamm@kliimaministeerium.ee
info@kliimaministeerium.ee

Teie 31.07.2026 nr 21-2/26/2906

Meie 01.09.2026 nr 4/155

Arvamuse esitamine energiamajanduse korralduse seaduse ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Kuldar Leis!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Kliimaministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust energiamajanduse korralduse seaduse ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi eelnõu) kohta, millega võetakse Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/1791, mis käsitleb energiatõhusust ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955. Oleme eelnõuga tutvunud ning esitame järgnevalt Kaubanduskoja seisukohad.

1. 85 TJ ja 10 TJ lävendite arvutamise kord

Eelnõu § 1 punktiga 62 (EnKS § 28) asendatakse senine ettevõtte suurusel põhinev energiaauditi ja energiajuhtimissüsteemi kohustus viimase kolme aasta keskmise energiatarbimise lävenditega. Eelnõu kohaselt laieneb energiaauditi kohustus ettevõtjatele, kelle viimase kolme aasta keskmine aastane energiatarbimine kõigi energiakandjate peale on suurem kui 10 TJ/a. Samuti peab muudatuste kohaselt ettevõtja, kelle viimase kolme aasta keskmine aastane energiatarbimine kõigi energiakandjate peale kokku on olnud suurem kui 85 TJ, rakendama energiajuhtimissüsteemi.

Eelnõus ja seletuskirjas ei ole aga piisavalt täpsustatud energiatarbimise organisatsioonilisi ja tehnilisi arvestuspiire. Ebaselge on, kas lävendit hinnatakse iga juriidilise isiku kohta eraldi või liidetakse kontserni kuuluvate ettevõtjate tarbimine. Samuti puuduvad selged reeglid omatoodetud ja võrku müüdud energia, üüripindade, transpordikütuste ning sisseostetud veoteenuste käsitlemiseks. Ebamäärane arvestuspiir tekitab ohu, et sama energiakogus satub eri ettevõtjate arvestusse topelt. Enne nõuete rakendumist peab olema selge, millised energiakandjad ja energiakasutused arvesse lähevad ning kuidas toimub arvutus praktikas. Seejuures ei tohiks luua uut regulaarset aruandlus- või andmekogumise kohustust, vaid tugineda võimalikult palju ettevõtjatel juba olemas olevatele andmetele.

Kaubanduskoja ettepanekud:

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REGISTRIKOOD 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub üle 3500 ettevõtte, kellest enamik on väikese- ja keskmise suurusega. Koja liikmed annavad üle 40 protsendi Eesti ettevõtete käibest, ligi 40 protsenti puhaskasumist ja tasuvad üle 40 protsendi riiklikest maksudest. Koda esindab ja kaitseb kõigi ettevõtjate ühishuve ning on mitteriiklik ja apoliitiline organisatsioon.

- Lisada eelnõusse selge põhimõte, et 10 TJ ja 85 TJ lävendeid hinnatakse iga juriidilise isiku kohta eraldi ning seotud ettevõtjate energiatarbimist automaatselt ei liideta.
- Määratleda ettevõtja tarbimisena üksnes tema enda lõppkasutuseks ostetud või toodetud energia (kolmandatele isikutele edasi müüdud või võrku antud energia jäetakse arvestusest välja). Arvestada tarbimisse ettevõtja enda või renditud sõidukite kütus, kuid jätta välja sisseostetud veeteenused.

2. Isikute ring, kellel on õigus teha ettevõtete energiaauditeid

Eelnõu § 1 p 72 kohaselt peavad ettevõtjad tegema esimese energiaauditi hiljemalt kuue kuu jooksul seaduse jõustumisest, seejärel iga nelja aasta järel. Ettevõtja, kelle energiatarbimine on üle 85 TJ/a, peab energiajuhtimissüsteemi rakendama hiljemalt 11. oktoobril 2027. Seletuskirja lk-l 66 on kirjas, et „*Kui varem oli energiaauditi kohustus vaid suurettevõtetel (130–150 ettevõtet), siis nüüd suureneb nende ettevõtete arv kuni viis korda (~800 ettevõtetten), sest kohustus hakkab põhinema ettevõtte energiatarbimisel*“. Seega laieneb uus kohustus seniselt ligikaudu 130–150 ettevõtjalt kuni 800 ettevõtjani, andes esimese auditi tegemiseks aega vaid kuus kuud sätte jõustumisest.

Samal ajal eelnõuga laiendatakse isikute ringi, kellel on õigus teha ettevõtete energiaauditeid. Eelnõuga laiendatakse turul osalevate isikute ringi volitatud soojusenergeetikainseneridega (8. tase, spetsialiseerumine soojusmajandusele) (eelnõu § 1 p 58). Seni on see õigus olnud vaid hoonete energiatarbimise taustaga inimestel. Seletuskiri lk-l 52 ütleb lisaks, et „*Pädevaid isikuid, kellel on õigus teha ettevõtete energiaauditeid on praegu vaid 40, neist üheksal on lisakompetents ettevõtte ressursitarbimise auditeerimiseks. Turul aktiivselt osalevaid audiitoreid on tegelikult 10–15“ /.../ Kuna ettevõtete energiaauditite kohustus laieneb ja hakkab põhinema ettevõtte energiatarbimisel (vt. punkt 48), võib pädevate isikute puudus tekitada turutörke ning tõsta ka energiaauditi hinda. Seetõttu laiendatakse turul osalevate isikute ringi volitatud soojusenergeetikainseneridega /.../ Praegu on selle kutsetunnistusega pädevaid insenere 17*“.

Seletuskirjas teadvustatakse teravat audiitorite puudust ja sellest tulenevat turutörke ning hinnatõusu ohtu, kuid eelnõuga pakutud lahendus on ebapiisav. Kui turul aktiivsetele 10–15 audiitorile lisandub eelnõu kohaselt potentsiaalselt vaid 17 soojusenergeetikainseneri, kellest kõik ei pruugi samuti turul aktiivselt teenust pakkuma hakata, ei kata see hüppeliselt kasvavat nõudlust (~800 ettevõtet).

Olukorras, kus energiaauditi koostamise kohustusega ettevõtete arv kasvab kuni viis korda ning kõigile antakse esimese energiaauditi tegemiseks aega vaid 6 kuud, tekib turul paratamatult ajahäda ja teenuse defitsiit. See võib viia auditi hindade tõusuni ning kvaliteedi languseni. Kui audiitorite ülekoormatuse ja ajasurve tõttu langeb energiaauditite sisuline kvaliteet, muutub kohustuslik energiaaudit ettevõtjale üksnes kulukaks bürokraatlikuks formaalsuseks, mis ei anna sisulist lisandväärtust ega tegelikku energiasäästu.

Kaubanduskoda toetab eelnõuga ette nähtud isikute ringi laiendamist volitatud soojusenergeetikainseneridega, kuna see on samm õiges suunas hoonete ja soojussüsteemide auditeerimise võimekuse tõstmiseks.

Kaubanduskoja ettepanekud:

- Laiendada eelnõus (§ 1 p 58) isikute ringi, kellel on õigus teha ettevõtete energiaauditeid, täiendades pädevate isikute ringi ka teiste tööstus- ja insenerivaldkondade spetsialistidega, et tagada turul piisav hulk eksperte, kelle pädevus hõlmaks lisaks hoonetele ja soojusmajandusele ka tööstuse, logistika ja teiste sektorite tegelikke tootmis- ning tehnoloogiaprotsesse.
- Täiendada eelnõu mõjuanalüüsi hinnanguga turu tegeliku valmisoleku ja majandusliku mõju kohta, analüüsides audiitorite puudusest ning ajaraamistikust tingitud teenuse hinnatõusu, tekkivat turutõrget ja ettevõtjate tegelikku finantskoormust.

3. Äri- ja konfidentsiaalse teabe kaitse tegevuskavade avalikustamisel

Eelnõu § 1 p 61 kohaselt peab energiaauditi kohustusega ettevõtja avaldama tegevuskava ja selle rakendamise määra oma majandusaasta aruandes. Tegevuskava all peetakse silmas ettevõtja kavandatud meetmeid energiaauditiga tuvastatud energiasäästuvõimaluste rakendamiseks, sealhulgas vajaduse korral meetmete ajakava, prioriteete ja teavet selle kohta, milliseid auditi soovitusi rakendatakse.

Energiaauditi soovitude alusel koostatav tegevuskava sisaldab sellisel juhul üksikasjalikku teavet ettevõtte tootmisprotsesside, tehnoloogiliste lahenduste, energiakasutuse efektiivsuse ja kavandatavate strateegiliste investeeringute kohta. Sellise teabe piiramatult avalikustamine võib paljastada konkurentsitudlikke andmeid ja tehnoloogilisi eeliseid, kahjustades oluliselt ettevõtja konkurentsipositsiooni.

Rõhutame, et energiatõhususe direktiivi (EL) 2023/1791 artikkel 11 lõige 2 sätestab selgelt, et *“Lisaks tagavad liikmesriigid, et kõnealused tegevuskavad ja soovitude rakendamise määr avaldatakse ettevõtte aastaaruandes ning avalikustatakse, välja arvatud teave, mida reguleerivad kaubandus- ja ärisaladust ning konfidentsiaalsuse kaitset käsitlevad liidu ja liikmesriigi õigusaktid”*. Seega annab EL-i õigus Eestile paindlikkuse seada avalikustamisele mõistlikud piirid, mida eelnõus ei ole tänasel kujul piisavalt arvesse võetud.

Kaubanduskoja ettepanekud:

- Sätestada seaduses sõnaselgelt ärisaladuse ning muu konfidentsiaalse teabe kaitse tegevuskava avalikustamisel.
- Piiritleda avalikustamiskohustus üksnes üldiste eesmärkide ja kokkuvõtliku rakendamismääraga, välistades detailsete üksikasjade avaldamise nõude.

4. Sama informatsiooni korduv esitamine

Kaubanduskoja hinnangul tuleb enne uue laiendatud auditeerimiskohustuse kehtestamist analüüsida ja tagada, et ettevõtjalt ei nõutaks sama eesmärgi saavutamiseks juba olemasolevate süsteemide kaudu kogutud andmete uuesti auditeerimist. Eelnõus on küll ette nähtud erand sertifitseeritud keskkonnajuhtimissüsteemi rakendavatele ettevõtjatele (kui see hõlmab nõuetekohast energiaauditi), kuid seda dubleerimise vältimise põhimõtet tuleb rakendada laiemalt.

Suur osa ettevõtjatest kogub ja esitab juba praegu teavet energiatarbimise, heitkoguste ja tõhususmeetmete kohta kestlikkusaruandluse (ESG) või muude kontrollitud aruannete raames. Kuigi eelnõu seletuskirja lk-l 53 on kirjas, et „*Kliimaministeerium teeb koostööd asjaomaste asutustega, sealhulgas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi reaalajamajanduse valdkonna ning Rahandusministeeriumi kestlikkusaruandluse valdkonnaga, et tegevuskava esitamine oleks võimalikult ühtne olemasolevate majandusaasta aruande vormide ja kestlikkusaruandluse lahendustega. Eesmärk on vältida dubleerivat aruandlust ja võimaldada ettevõtjatel esitada energiatõhususe andmeid võimalikult lihtsalt ja võrreldaval kujul*“, siis peab see analüüs olema Kaubanduskoja hinnangul juba tehtud ja seletuskirjas kajastatud. Mõjuanalüüs peab olema läbi viidud enne kohustuse faktilist jõustumist, mitte pärast seaduse rakendamist.

Kaubanduskoja ettepanekud:

- **Sätetada sõnaselgelt, et kestlikkusaruandluse (ESG/CSRD) või juba auditeeritud energiaandmeid saab kasutada energiaauditi kohustuse täitmiseks ilma korduva kontrollita.**
- **Viia ESG/CSRD aruandluse ja energiaauditi nõuete ühildamise analüüs läbi enne seaduse rakendamist, tagades õigusselguse ja vältides eri regulatsioonidest tulenevat topeltauditeerimist.**

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja kommentaare ja ettepanekuid arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Ireen Tarto

Ireen.tarto@koda.ee